

Högskoleverkets kvalitetsutvärderingar 2011 – 2014

Självvärdering

Lärosäte: Här skriver lärosätet in namnet på lärosätet	Utvärderingsärende reg.nr 643- 01402-11
Område för yrkesexamen: Juridik	Juristexamen

Del 1

Inledning: Allmänt om utvärderingen och juristprogrammet i Lund

Inledningsvis måste konstateras att studenternas måluppfyllelse i grunden endast kan visas genom ingående analys av studenternas prestationer. Betygsstatistik är inte särskilt intressant om man ser den isolerad. Den måste kopplas till den examination som genomförs (vad är det för lärandemål som examineras och hur sker examinationen?) och de bedömningsgrunder som används för att avgöra vilka betyg som skall sättas för olika grader av visad skicklighet, för att säga något om resultat i kvalitativ mening. Det är, på det begränsade utrymme som vi enligt anvisningarna ska hålla oss inom, inte en lätt uppgift att visa att de utexaminerade juristerna uppnått de kunskaper och färdigheter som de skall ha.

Med givna förutsättningar måste vi redogöra för processen, främst hur undervisning och examination är utformad med avseende på de olika lärandemålen. Inledningsvis skall kort framhållas några grundläggande processfaktorer: I samband med införandet av Bolognareformen slog juridiska fakultetsstyrelsen fast att alla kurser skall innehålla mål ur samtliga tre grupper av lärandemål; kunskap och förståelse, färdigheter och förmåga samt värderingar och förhållningssätt. Nämnden för utbildning på grundnivå och avancerad nivå arbetar systematiskt med de olika kurserna och terminerna för att säkerställa att träning och examination av lärandemålen samordnas mellan terminerna, och för att säkerställa progression i utbildningen. Samtliga kurser på juristprogrammets grundnivå, alltså termin 1-6, samt kursen Examensarbete, har fastställda betygskriterier enligt vilka betygssättningen sker. Arbete pågår för att införa betygskriterier även på fördjupningskurserna. Denna ram för vårt kvalitetssäkringsarbete bidrar till att vi anser oss kunna säga att vi vet att vår utbildning håller hög kvalitet – vilket naturligtvis inte är detsamma som att vi därmed nöjer oss.

Juridiska fakulteten erbjuder ett stort utbud av fördjupningskurser. Här finns inte utrymme att redovisa hur lärandemålen tränas och examineras på samtliga dessa kurser. Istället görs ett tvärsnitt, där någon kurs från varje ämnesområde får utgöra exempel. För juristexamen i Lund krävs att studenten skall ha 30 hp fördjupningskurser med tematisk koppling till examensarbetet. Med ”tematisk koppling” avses i och för sig inte att kurserna skall vara inom samma juridiska ämne som examensarbetet, men flertalet studenter väljer 30 hp fördjupningskurser (två kurser) eller mer inom ett och samma ämnesområde. De fördjupningskurser som nedan redovisas som exempel är med andra ord i hög grad representativa – det

torde endast vara ett litet fåtal studenter som genomgått utbildningen utan att ha gått *någon* av de kurser som redovisas för respektive lärandemål. (Dessutom förekommer naturligtvis träning och examination av lärandemålen även på de kurser som inte redovisas.)

Ytterligare underlag är den undersökning av alumnerna och studenterna (termin 9) uppfattning om juristutbildningen vid Lunds universitet som genomförts av Utvärderingsenheten vid Lunds universitet (den s.k. Juristbarometern HT 2011, ännu ej publicerad). Alumnernas svar redovisas i en tabell där Y-axeln illustrerar hur viktig färdigheten anses vara och X-axeln anger hur nöjd man är med den träning man fått under utbildningen. För redovisningen här har axlarna skalindelats från 0 = *inte alls* till 10 = *mycket*. Studenternas svar på i vilken omfattning man anser att färdigheten tränats redovisas i en skala från 0 = *inte alls* till 3 = *i mycket hög grad*.

Mycket av det återopade materialet finns tillgängligt på fakultetens kurshemsidor. Bedömargruppen är välkommen att begära kompletteringar med den inriktning och i den omfattning som önskas.

Det skall också framhållas här att juristprogrammet är under omläggning, där kurser och ämnen flyttas mellan terminer. Denna självvärdering tar utgångspunkt i den nya studieordningen – HT 2011 har den kommit till termin 3 – och kompletterar med den tidigare för senare terminer.

T1	Juridisk introduktion med Allmän rättslära (T1A) och Konstitutionell rätt (T1B)
T2	Allmän förmögenhetsrätt
T3A	Associationsrätt och konkurrensrätt
T3B	Civilrättens sociala dimension
T4	(Offentlig rätt – allmän förvaltningsrätt, socialrätt, miljö rätt (T4A); fr.o.m. VT 2012, ämnena har tidigare legat på andra terminer) och Skatterätt (T4B)
T5A	Civilprocessrätt och förvaltningsprocessrätt (den senare flyttas till T4A)
T5B	Straff- och straffprocessrätt
T6A	Internationell rätt
T6B	(Allmän rättslära, flyttad till T1) och Rättshistoria (T6B)
(T6C)	Här kommer att införas en kandidatuppsats i rättsvetenskap, 15 hp

Examensmål 1

För juristexamen ska studenten visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Hur vet vi att studenterna har hög kompetens med avseende på Mål 1?

Under hela utbildningen examineras målet på olika sätt; genom skriftliga inlämningsuppgifter av olika slag samt genom muntliga seminarier (vissa obligatoriska) och skrivningsfrågor som antingen behandlar frågor om områdets vetenskapliga grund och aktuell forskning eller förutsätter sådan kompetens för att uppgiften skall kunna lösas på ett bra sätt, se vidare nedan.

På fördjupningsnivå ställs, allmänt, betydligt högre krav på såväl teoretisk som metodologisk kompetens. Det nyligen införda systemet med separation mellan handeldare och examinator på examensarbetet kommer att innebära en kvalitetssäkring av kvalitetsbedömningen (och av betygsättningen på examensarbeten), eftersom det skapar ökat utrymme för dialog om vad som utgör god kvalitet i olika avseenden. När det gäller själva kvalitetsbedömningen är det fakultetens bestämda uppfattning att studenter som examineras med minst godkänt resultat (B) håller hög kvalitet med avseende på Mål 1, redan idag och även i ett historiskt perspektiv.

En annan fråga, som är gemensam för detta och flera andra lärandemål, är att studenterna inte alltid uppmärksammas på att ”nu tränar vi (t.ex.) målet ’insikt i aktuellt forskningsarbete’”. Det är en generell pedagogisk fråga – det har såväl fördelar som nackdelar att sätta ”etiketter” på undervisningsmoment. Oavsett finns det stor uppslutning bakom och stor medvetenhet om målets betydelse i lärargruppen, vilket i sin tur gagnar att målet uppfylls.

Områdets vetenskapliga grund

Alumnerna anger: nöjd; 7 och vikt; 4 (av 10)

Studenterna på termin 9 anger: 2 (av 3)

Grundnivå

Juristprogrammet i Lund inleds med en 7 veckors delkurs ”Introduktion till juridiken och allmän rättslära”. Syftet med denna ordning är bl.a. att studenterna redan från början skall få en gedigen grund att stå på vad gäller juridikens vetenskapliga grund, inklusive rättens byggstenar och uppbyggnad, rättstillämpning och tolkning samt juridisk argumentation och argumentationsanalys (samt flera av de övriga mål som här skall utvärderas).

Genomgående under de följande kurserna/delkurserna på grundterminerna tränar studenterna sina kunskaper om olika aspekter av juridikens vetenskapliga grund på föreläsningar, seminarier och olika typer av övningar. Goda kunskaper med avseende på Mål 1 är en nödvändig förutsättning för goda resultat bl.a. vad gäller Mål 2 och Mål 4.

Muntlig träning och redovisning av målet sker bl.a. genom seminarier, på samtliga terminer.

Skriftliga examinationsuppgifter (PM, uppsatser) kräver kunskap om ämnets vetenskapliga grund för att hålla tillräcklig kvalitet för godkänt betyg. Träning och redovisning med avseende på detta mål sker på följande kurser, med angivna examinationsmoment, på grundterminerna:

T1A	Allmän rättslära
T1B	Inlämningsuppgift

	Uppsats
T2	Projektuppgift Skriftlig hemtentamen Uppsats
T4	Uppsats
T5	Skriftlig hemtentamen

Också vid skriftlig salstentamen förekommer frågor som, även mer direkt, kräver kunskap om områdets vetenskapliga grund för att kunna besvaras på ett bra sätt.

Exempel: T1A, skriftlig tentamen HT 2011

Fråga 2

Du har fått i uppdrag av *The World Justice Project* att skriva en rapport om den afrikanska staten Kanuni. Din uppgift är att bedöma huruvida Kanuni är en rättsstat. Skriv en rapport på grundval av följande fakta.

(Fakta, ca 1 sida, här utelämnade)

Exempel: T5B Hemtentamen VT11, omtentamen (se även under Mål 6)

Din uppgift är att problematisera och diskutera den praktiska tillämpningen av asperationsprincipen enligt svensk rätt. Du ska utforma Ditt svar som ett sakligt debattinlägg i en seriös dagstidning. Inlägget ska ta ställning för eller emot en reform av det svenska systemet. Argumentera antingen för de ändringar, som Du vill införa, eller förklara varför det svenska systemet är tillfredsställande som det nu är. Ge inlägget en lämplig – gärna slagkraftig – rubrik. Det ingår även i uppgiften att förklara hur systemet fungerar idag vid påföljdsbestämningen av flerfaldig brottslighet. För denna uppgift ska Du bortse från förändring av tidigare utdömd påföljd som exempelvis sker efter återfall i brott under prövotiden för villkorlig dom.

Du bör tänka på följande punkter vid författandet av inlägget:

- Inlägget adresserar inte bara jurister och måste skrivas på ett språk som är begripligt för allmänheten. Hänvisningar till lagrum ska göras endast om dessa är välmotiverade.
- **Använd de ”bestraffningsideologier”, som diskuteras i läroboken (Jareborg/Zila), som hållpunkter i argumentationen.**
- Det ligger i debattinläggens natur att fotnoter inte ska användas. Om det är nödvändigt att hänvisa till en bestämd källa ska detta göras i löptexten.
- Poäng ges för en korrekt och begriplig beskrivning av gällande rätt, språket i allmänhet och argumentationens kvalitet. Argumentationen får vara polemisk utan att vara osaklig.

Exempel: T6B, muntlig tentamen VT 2011

Examinationen går till så att studenten ur en hög med frågor drar en fråga som skall redogöras för och besvaras. Frågorna omfattar sammantaget ett brett spektrum av olika områden. Bl.a. ingår flera frågor som anknyter till rättshistorisk vetenskaplig grund. Den muntliga examinationen är individuell och sker i närvaro av två lärare. (Examinationen bandas, med studentens godkännande, för studentens rättssäkerhetsskydd.)

Avancerad nivå

Det absolut övervägande antalet fördjupningskurser tränar och examinerar studenternas kunskaper och förmåga vad gäller vetenskaplig grund (ett fåtal kurser har en mer praktisk inriktning).

Exempel (relaterade till ämnen på grundterminerna). Listan inte är uttömmande!:

JUFN02 Scandinavian Legal Thinking (T1A)

JUAN03 Förvaltningsrättslig fördjupningskurs (T1B)

LUBN07 Allmän avtalsrätt (projekt) (T2)

JUFN04 EC Competition and Procedure Law (T3A)

JUCN16-18 Uppsats med juridisk praktik (familjerätt, arbetsrätt, socialrätt) (T3B)
JUCN21 Environmental law in an International Context (T4A)
JUDN09 Allmän företagsbeskattning (T4B)
JUEN07 Konflikt och kontrakt (T5A)
JUEN01 Straffansvar och straffpåföljder (T5B)
JRHN11 Comparative Legal History (T6)

Flertalet fördjupningskurser examineras genom ett eller flera skriftliga arbeten, en del på ett föreskrivet ämne och andra på ett eget valt ämne. Denna examinationsform möjliggör, i högre grad än andra, bredd i valet av ämne, perspektiv och syfte. Studenterna är nämligen inte bundna till kurslitteraturen i dess snäva bemärkelse. Den skriftliga examinationen utmynnar också i individuell feedback och kombineras oftast med muntlig redovisning och opposition (Mål 6). Studenterna måste således i examinationen visa inte bara teoretisk kunskap om ämnets vetenskapliga grund utan även kunna tillämpa kunskapen i akademiska skriftliga arbeten.

Insikt i aktuellt forskningsarbete:

Alumnerna anger: nöjd; 6 och vikt; 4 (av 10)

Studenterna på termin 9 anger: 1.3 (av 3)

Inom i stort sett alla rättsområden sker en snabb rättsutveckling, genom regler, praxis, diskussioner i doktrinen och genom formulering av nya problemområden. Läroböcker uppdateras visserligen, men exempel och fördjupande diskussioner måste ofta grundas på aktuell forskning. Undervisningen är i hög grad utformad med utgångspunkt i aktuell forskning. Det torde inte vara möjligt att uppnå fördjupad kunskap om juridiken utan att man samtidigt har god insikt i aktuellt forskningsarbete.

Grundnivå

Grundläggande utbildning i juridik kan inte bygga enbart på spetsforskning, utan måste också behandla (de relativt oföränderliga) grunderna för och i rättsordningen. Det begränsar möjligheterna att lägga fokus vid ny forskning. Inte desto mindre är även detta en viktig del i utbildningen. Många kursmoment har också klar anknytning till aktuell forskning, även till lärarnas egen forskning:

Exempel från grundterminerna:

T1A: Argumentationsanalys utgör ett av delmomenten på grundkursen och är också ett av lärargruppens forskningsområden.

T3B: Seminarieövningarna bygger till stor del på lärargruppens egen forskning.

T5B: Straffrätt och sexualitet utgör ämnet för ett seminarium på grundkursen och är också ett av lärargruppens forskningsområden.

Avancerad nivå

På den avancerade nivån är forskningsanknytningen ytterligare accentuerad. Flertalet fördjupningskurser kan knappast genomföras utan att en stor del av litteraturen är artiklar där aktuell forskning presenteras. Särskilt på fördjupningsnivå har nya examinationsformer möjliggjort ett frångående av traditionellt sätt att presentera kurslitteratur, till att informera om tillgängliga källor, där inga egentliga begränsningar till viss litteratur föreligger. Detta medför att studenterna blir mer självständiga i sitt sökande och skaffar sig bättre överblick över forskningsområdet. Utvecklingen på det elektroniska området har vidare möjliggjort ett mer aktuell förhållningssätt vilket i sin tur inneburit att helt aktuella forskningsresultat kan kommuniceras löpande under kursen.

Fördjupningskurserna speglar också i stor utsträckning lärarnas egna forskningsintressen. Urvalet av kurser bestäms naturligtvis inte enbart med utgångspunkt i lärarnas forskningsintressen. Men dels forskar många lärare inom centrala rättsområden där det är motiverat att ge fördjupningskurser, dels

finns det utrymme till fördjupning inom specialområden även om kursen generellt behandlar mer övergripande ämnen.

Inte minst i alla de kurser som examineras med lite större uppsatsmoment är det normalt omöjligt att nå goda resultat utan att ta del av aktuell forskning inom det område man skriver om.

Exempel på kurser som examineras med uppsatsmoment:

Comparative Company Law: Examination is in the form of three papers during the course. All three papers are parts of the total grading.

Sexualitet, samhällelig kontroll och straffrätt: Examinationen sker genom bedömning av grupparbeten, hemuppsats samt ett muntligt förhör.

Familj och arbete i balans. Barns och föräldrars grundläggande rättigheter: Examinationen sker genom deltagande i diskussionen under seminarierna, där deltagandet poängsätts, liksom genom den individuella prestationen vid respektive redovisningstillfälle, som också denna poängsätts. Uppsatsen poängsätts och utgör det största enskilda arbetet och väger som sådant tungt i betygsbedömningen.

Allmän företagsbeskattning: Examination sker genom bedömning av två individuella skriftliga arbeten som inlämnas i slutet av kursen.

Comparative European Legal History: The examination consists of a written open-book examination, oral and written project presentation and an essay of 20 pages.

Detta är dock, som sagt, ett område där läraren inte alltid sätter etikett på aktiviteten, vilket möjligen kan vara en delförklaring till att studenterna satt förhållandevis lågt betyg på denna fråga. Skall artikeln studeras för att den bidrar till studentens kunskap inom rättsområdet, eller skall den studeras som ”ett exempel på aktuell forskning”?

Informationshantering

En viktig del av Mål 1 är att studenterna har god kompetens vad avser informationshantering – att bedöma vilka rättskällor som är relevanta och rimliga, att hitta dem och att värdera information. Juristutbildningen i Lund arbetar systematiskt med utbildning och träning i informationshantering, i nära samarbete mellan kurserna och biblioteket. Bibliotekspersonal deltar på samtliga grundterminer t.o.m. termin 5 med undervisning om relevanta databaser och sökteknik. På fördjupningsnivå förekommer biblioteksundervisning på de flesta kurser som examineras med uppsatsmoment. Varje grundkurs, och många fördjupningskurser, har ett Kursbibliotek på kurshemsidan, med länkar till för ämnet relevanta informationskällor. Dessa moment utvecklas och leds i samarbete mellan kompetent bibliotekspersonal och kursansvariga.

Progressionen säkerställs genom att denna del av utbildningen planeras och genomförs av fakultetens bibliotekariéer, som också har utarbetat en separat ”kursplan” för denna kompetens.

I detta sammanhang finns också anledning att ta upp frågan om akademisk hederlighet och plagiat. I samband med utbildningsmoment i informationshantering på kurser där skriftliga arbeten förekommer, tar bibliotekarierna upp frågor om akademisk hederlighet. Studenter som skall skriva examensarbete skall gå på ett obligatoriskt seminarium där dessa frågor tas upp. Fakulteten kommer att ansluta sig till URKUND när universitetets system för denna tjänst är färdigutvecklad. Studierektor har redan nu tillgång till systemet och lärare som har misstankar om plagiat kan använda det genom honom.

Examensmål 2

För juristexamen ska studenten visa fördjupad kunskap i och förståelse av centrala juridiska ämnen¹ samt kunskap i andra ämnen² som är av särskild betydelse för tillämpningen av de juridiska kunskaperna.

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Hur vet vi att studenterna har hög kompetens med avseende på Mål 2?

Att studenterna har fördjupade kunskaper i centrala juridiska ämnen framgår av den samlade examinationen på juristprogrammet, av student- och alumnundersökningar samt av studenternas examensarbeten.

Att studenterna har kunskaper i andra ämnen som har betydelse för tillämpningen av de juridiska kunskaperna framgår av att det kontinuerligt genom utbildningen anknyts till näraliggande ämnen, och att sådana ämnen också examineras. Viss examination sker genom skriftlig generell examination. En stor del av examinationen sker genom olika former av seminarier och skriftliga inlämningsuppgifter.

Examensarbetena är det främsta underlaget för att bedöma detta, och flera andra, lärandemål. Ett exempel är den uppsats, författad av en student vid Juridiska fakulteten i Lund, som har vunnit Juseks pris för bästa uppsats 2011 (denna uppsats finns inte med i det slumpmässiga urvalet av examensarbeten). Juryns motivering har bäring på Mål 2 men även på de flesta av de övriga lärandemål som skall redovisas i denna självvärdering (utdrag):

[Författaren] behärskar de olika disciplinerna, sitt ämne och den vetenskapligt synnerligen krävande metoden på ett skickligt och övertygande sätt. [Författaren] har lyckats skapa en välstrukturerad och sammanhängande systematik utifrån ett osammanhängande underlag. Slutsatserna är välmotiverade och övertygande med nytta för såväl fortsatt forskning på området som för praktiskt verksamma jurister inom varumärkesrättens område.

Målet om kunskap i ”andra ämnen” har nära anknytning till mål 3, 7 och 8. Samtliga dessa mål förutsätter att man har kunskap om och förståelse för bakomliggande faktiska konflikter, problem och frågor, och de teoretiska och praktiska överväganden som ligger till grund för hur frågorna bedöms och hanteras inom andra ämnen. Studentprestationer som ger uttryck för t.ex. en diskussion om rättsens roll i samhället eller ett kritiskt perspektiv på rätten utgör således också, ofta, en dokumentation av att studenten har kunskap inom andra än centrala juridiska ämnen.

Centrala juridiska ämnen:

Alumnerna anger: nöjd; 9 och vikt: 8 (av 10)

Studenter på termin 9 anger: 2.75 (av 3)

Centrala juridiska ämnen är kärnan i juristutbildningen i Lund. Sådan kunskap tränas och examineras genomgående såväl på grundnivå som på avancerad nivå. Samtliga alumn- och studentundersökningar som genomförts i mannaminne visar att studenterna/de nytexaminerade anser att de har goda kunskaper i juridik. Examinationen av studenterna, i alla olika examinationsformer, visar också genomgående att examinatorerna delar denna uppfattning.

¹ I centrala juridiska ämnen innefattas civilrätt, internationell privaträtt, straffrätt, processrätt, finansrätt, offentlig rätt, EU-rätt, folkrätt, rättshistoria, allmän rättslära, samt områden såsom miljö rätt, barnrätt, medicinsk rätt, kapitalmarknadsrätt m.fl.

² Exempel på ämnen av särskild betydelse är t.ex. ekonomi, rättssociologi, beteendevetenskap .

Andra ämnen av särskild betydelse:

Juristbarometern mäter inte detta mål.

Grundnivå

Juristprogrammet i Lund innehåller inte någon särskild kurs som behandlar andra ämnen än juridik. Däremot ingår perspektiv från andra ämnen i flertalet kurser, såväl på grundnivå som på avancerad nivå. Det kan vara i form av självständiga föreläsningar (kriminologi på T5B) och/eller som integrerade delar av kursen (ekonomi på T3A och T4B).

Syftet med sådana inslag är inte, i första hand, enligt vår mening, att studenten skall skaffa sig kunskap i t.ex. företagsekonomi, utan att *integrera* kunskap från andra områden i utbildningen. Rättslig reglering är, bl.a. en metod för att organisera och strukturera samhället, och för att ge anvisningar om hur olika typer av konflikter och andra problem skall lösas och hanteras. Hur Sveriges grundlag ser ut är inte en renodlad juridisk fråga, inte heller hur aktiebolag regleras eller vilka miljöskadliga ämnen de kan få släppa ut. Att integrera kunskap om och förståelse för de bakomliggande konflikterna och problemen är ofta en förutsättning för att studenterna skall kunna förstå, tillämpa och värdera rättsreglerna på ett självständigt och kritiskt sätt.

Exempel på andra ämnen som tas upp inom juristutbildningen (exemplen avser såväl grundnivå som avancerad nivå):

T1A	Filosofi, Rättsekonomi, Genusvetenskap
T1B	Statsvetenskap, Genusvetenskap
T2	Ekonomi
T3A	Ekonomi
T3B	Industrial relations, Genusvetenskap
T4A	Statsvetenskap, Naturvetenskap
T4B	Nationalekonomi, företagsekonomi, genusvetenskap
T5A	Rättsteori, Filosofi
T5B	Rättsteori, Kriminologi, Kriminalpolitik, Rättssociologi, Genusvetenskap
T6A	Internationella relationer
T6B	Historia, Rättssociologi, Statskunskap, Genusvetenskap, Filosofi

Examinationen av andra än centrala juridiska ämnen sker bl.a. genom skriftliga examinationsuppgifter. En del av uppsatserna som studenterna skriver på T1B har perspektiv från andra ämnen, liksom många av de uppsatser som skrivs på fördjupningskurser.

En ytterligare form för examination av integrationen av andra ämnen i juridiken är seminarierna. Här får studenterna tillfälle att fördjupa sig i olika frågor, och analysera och diskutera hur t.ex. kriminologiska överväganden, genusteori eller statsvetenskap utgör bakgrund och bidrar till utformningen av rättsliga regleringar, och konsekvenser i olika avseenden beroende på vilka lösningar som valts.

Det förekommer också att aspekter av ”andra ämnen” examineras skriftligt.

Exempel: T1A Tentamen HT 2011

Fråga 1

- Redogör för liberalismens skadepincip och dess juridiska relevans.
- Vilken moralteori kommer till uttryck i följande citat?

“Frågan är inte ’Kan de resonera?’ och inte heller ’Kan de tala?’ utan ’Kan de lida?’”

c) Två av följande materiella implikationer är logiskt ekvivalenta. Vilka?

- $P \rightarrow Q$
- $\neg P \rightarrow \neg Q$
- $\neg P \rightarrow Q$
- $\neg Q \rightarrow P$
- $Q \rightarrow \neg P$

Exempel: T5A, Hemtentamen VT 2011

Brottet *köp av sexuell tjänst* har varit en omdiskuterad kriminalisering alltsedan den trädde i kraft 1999. Brottet har diskuterats livligt, både i den allmänna debatten och i mer juridiska sammanhang.

Bland annat på grund av den senaste utredningen på området, *Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008 (SOU 2010:49)*, har diskussionen ånyo tagit fart. Denna utredning, som lett till ett lagförslag, *Proposition 2010/11:77*, föreslår bland annat en höjning av straffskalan.

Det finns ett rättsfall från HD som är centralt när det gäller påföljdsval och straffmätning i samband med detta brott.

Din uppgift är att diskutera påföljdsval och straffmätning i rättsfallet *NJA 2001 s. 527* i förhållande till det nya förslaget samt att granska det nya förslaget ut ett genusperspektiv:

- Vilka faktorer lägger hovrätten och HD vikt vid i sin påföljdsbestämning?
- Vilka faktorer har vägts in i lagförslaget (s. 5-11 i propositionen)?
- **Diskutera förslaget ur ett genusperspektiv med hjälp av relevant kurslitteratur!**

Avancerad nivå

Kurserna på fördjupningsnivå är mer specialiserade och förutsätter därmed ytterligare bättre sakkunskap även inom angränsande ämnen. Vilka dessa ämnen är beror på vilket rättsområde det är fråga om. Juridiska fakulteten i Lund ger som sagt, i stort, inte särskilda kurser i ”andra ämnen” utan kompetensen integreras i respektive kurs. Dock kan nämnas kurserna JUZN09 Juridisk argumentation (retorik), JUFN16 Law and Philosophy och JUZN02 Kön och rätt (genusvetenskap), i vilka ”andra ämnen” utgör ett centralt inslag.

Fakulteten stöder att studenterna läser kurser på andra institutioner, särskilt kurser i ”andra ämnen som har betydelse för de juridiska kunskaperna” – sådana kurser kan, i viss omfattning, ingå i juristexamen.

Examensmål 3

För juristexamen ska studenten visa kännedom om rättssystemets roll nationellt och internationellt³

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Hur vet vi att studenterna har hög kompetens med avseende på Mål 3?

Kunskaper i juridiska ämnen, såväl nationellt som internationellt (Mål 2), integreras och diskuteras med utgångspunkt i olika perspektiv och kritisk analys (Mål 7 och 8), vilket gör att rättssystemet och rättens funktioner placeras i sin samhällseliga kontext.

EU-rätten är genomgående integrerad i undervisning om och examination av den nationella rätten. Olika internationella aspekter av rätten behandlas – och tenteras - genomgående under grundutbildningen, naturligtvis lite olika beroende på vad ämnet för kursen är. Utbudet av fördjupningskurser med EU-rättsliga och internationella inslag är stort.

Då studenten dessutom måste läsa fördjupningskurser om 30 hp med tematisk koppling till examensarbetet, d.v.s. till ett visst ämnesområde, är det i princip omöjligt att genomgå utbildningen utan att fördjupa sig i internationella aspekter av det ämnesområde man valt att fördjupa sig inom. Vidare konstaterar vi att av de 23 examensarbeten som slumpmässigt valts ut för bedömning kan man redan av rubriken sluta sig till att åtminstone 12 har en tydlig EU-rättslig eller internationell vinkling. Detta är en normal fördelning – de uppföljningar som gjorts internt visar t.ex. att ca 25 % av examensarbetena skrivs på engelska.

Rättssystemets roll nationellt

Juristbarometern mäter inte detta mål.

Fakulteten uppfattar not 3 som att denna fråga inte behöver besvaras explicit. Den är, i någon mån, besvarad genom kommentaren i Mål 2:

Mål 2 har nära anknytning till mål 3, 7 och 8. Samtliga dessa mål förutsätter att man har kunskap om och förståelse för bakomliggande faktiska konflikter, problem och frågor, och de teoretiska och praktiska överväganden som ligger till grund för hur frågorna bedöms och hanteras inom andra ämnen. Studentprestationer som ger uttryck för t.ex. en diskussion om rättens roll i samhället eller ett kritiskt perspektiv på rätten utgör således också, ofta, en dokumentation av att studenten har kunskap inom andra än centrala juridiska ämnen.

Rättssystemets roll internationellt

Juristbarometern mäter inte detta mål.

Fakulteten tolkar ”rättssystemets roll internationellt” som att det innefattar alla olika aspekter av ”internationell rätt”, d.v.s. inkluderande EU-rätt, folkrätt, internationell privaträtt och komparativ rätt m.m. Frågan är vad som avses med ”rättens roll”. Not 3 efterfrågar ”kännedom om det internationella rättssystemet, t.ex. hur det förekommer som inslag i kurser”. Därför ges nedan en mer ingående beskrivning av kursinslag, trots att detta ju snarast måste uppfattas som en del av processen.

³ Kännedom om rättssystemet roll nationellt täcks av flera andra mål. I detta mål läggs därför tonvikten på kännedom om det internationella rättssystemet, t.ex. hur det förekommer som inslag i kurser och återspeglas i självvärdering och/eller självständiga arbeten.

Grundnivå

EU-rätten är naturligtvis ett genomgående inslag på hela utbildningen. På termin 1 ingår moment av EU:s konstitutionella rätt. Därefter följer genom de olika grundkurserna undervisning och examination av EU-rätten på de ämnesområden som respektive kurs behandlar. På grundnivå ges alltså ingen separat kurs i EU-rätt, utan den är integrerad i undervisningen om och examinationen av den nationella rätten – som den del av nationell rätt som den utgör.

Exempel: T1B tentamen VT 2011

Fråga 2

Sverige är åter drabbat av tågförseningar. Enligt ett EU-direktiv som skall vara infört i medlemsstaterna senast den 1 april 2011 ska passagerare som reser inom EU ha rätt att få ersättning med 200 Euro eller motsvarande belopp i svenska kronor från en privat tågoperatör när en avgång är mer än 30 minuter försenad. På grund av det parlamentariska läget har regeringen ännu inte kunnat lämna någon proposition om införande av reglerna i svensk rätt. I svensk rätt finns dock sedan tidigare en bestämmelse som anger: "Tågbolag ska ersätta passagerare vid förseningar i skäligen omfattning".

- Sonya Romb blir den 2 april 2011 tre timmar försenad på en resa mellan Hjärup och Lund med den helt privatägda tågoperatören Gåsatåg AB som konkurrerar med den offentligt finansierade kollektivtrafiken. Hon vänder sig dagen efter till Lunds Tingsrätt och kräver ersättning med stöd av direktivet. Tingsrätten tar upp hennes krav till prövning. Hur bör tingsrätten bedöma hennes krav?
- I vilken form skall direktivets regler införas i svensk rätt?
- Problemen i tågtrafiken beror delvis på tekniska problem på tågen som importerats från Finland där de tillverkats. Enligt EU:s direktiv om fullharmonisering av tågsäkerhetskontroller ska kontrollen av säkerheten ske enbart i tillverkningslandet. Den svenska myndigheten vill dock genomföra ytterligare kontroller vid importen på grund av brister i de finländska myndigheternas kontroller. Får Transportstyrelsen genomföra sådana kontroller? Hur kan Sverige på annat sätt hantera de påstådda bristerna i kontrollerna i Finland?

Exempel: T3B, Tentamen HT 2010

Fråga 2

Norrbottnens landsting ger barnlösa par tre chanser till provrörsbefruktning. Kostnaden är 35.000 kronor per tillfälle. Lyckas paret inte få barn på de tre försöken får paret betala själva för ytterligare försök. I Norrbottens län gäller en allmän princip om att ifall någon behöver sjukvård och tvingas vänta i över 3 månader på en åtgärd så får personen vända sig till andra svenska landsting och få åtgärden utförd där. Någon specialregel för provrörsbefruktning finns inte. Både Anna och Esben bor och arbetar i Haparanda.

Anna och Esben har väntat i över ett år på provrörsbefruktning. De har tagit kontakt med andra svenska landsting och väntetiderna är lika långa där. Det har nu öppnats en privat klinik i Haparanda. Landstinget i Norrbotten vägrar dock att betala för sjukvård utförd på privata kliniker.

- Kan EU-rätten ge Anna och Esben en rätt att få provrörsbefruktning utförd på den privata kliniken i Haparanda på landstingets bekostnad?
- Gör det någon skillnad om den privata kliniken istället skulle ligga i Torneo (tvillingstad till Haparanda men på andra sidan gränsen till Finland) och vara en del av den offentliga finländska sjukvården, dvs. att Finland skickar patienter dit och betalar för dem med skattepengar?
- Finns det någon åtgärd politikerna i Norrbotten kan vidta för att minska möjligheterna att få provrörsbefruktning utförd på landstingets bekostnad utanför Sveriges gränser?

Internationella aspekter – utöver EU-rätten, se ovan – av ämnet behandlas på i princip alla kurser på grundnivå. Det är inte rimligt att år 2011 utbilda juriststudenter utan att tydliggöra att det finns internationella implikationer för i stort sett varje ämne:

T1A	Allmän rättslära
T1B	Europakonventionen Förhållandet EKMR/EU/folk rätt Komparativa inslag (inkl. lärobok) Studenternas uppsatser behandlar ofta internationella aspekter
T2	Internationell avtalsrätt Internationella aspekter på immaterialrätt Komparativa aspekter på förmögenhetsrätt
T3A	Stakeholder/shareholder-perspektiv på aktiebolaget och dess reglering Amerikansk anti trust law Komparativa inslag
T3B	Europakonventionen Komparativa inslag i arbets- och familjerätt
T4	Förhållandet mellan interna skatteregler och EU-rätt respektive skatteavtalsrätt. - Individbeskattning - Företagsbeskattning
T5A	International commercial arbitration Komparativa inslag; England, Tyskland, USA
T5B	Internationell straff- och straffprocessrätt
T6A	Internationell och komparativ rätt, 15 hp
T6B	Romersk rätt Europeisk rättshistoria

Exempel: Termin 3B, Dugga, VT 2011

15. Ludmila kommer från Ryssland för att arbeta i Sverige på ett svenskt företag. Har hon rätt till barnbidrag för sina två barn som bor i Ryssland tillsammans med deras far?

Exempel: T4B, Tentamen VT 2011

Fråga 4.

SQ AB ska etablera en ny verksamhet på Irland för att underlätta marknadsföringen och försäljningen där. Diskutera skatteeffekten av om verksamheten bedrivs i en filial eller ett irländskt dotterföretag. Redogör även för den situationen att Irländska bolag anses lågbeskattade. Q AB kommer i samband med etableringen att överföra tillgångar från den svenska verksamheten till den irländska filialen alternativt överlåta tillgångar mot en ersättning som understiger tillgångarnas skattemässiga värde till det irländska dotterföretaget. För att finansiera nyetableringen i Irland har bolaget under 2010 avyttrat andelar i andra utländska dotterföretag i Norge, Tyskland och Spanien. Aktierna i det spanska företaget, som betalades först i februari 2011, såldes med förlust medan aktierna i de två övriga företagen såldes med vinst. Diskutera skatteeffekterna även av ifrågavarande transaktioner. Kontoret i Irland kommer att bemannas främst av personal bosatta i Irland men ett antal av bolagets svenska säljare kommer att tjänstgöra och bo i Irland, lite beroende på belastningen kommer detta att ske antingen fyra eller åtta månader åt gången. Belys beskattningen av de anställda.

Exempel: T6A tentamen HT 2011

Fråga 5

Bilagan som tillhör frågan finns sist i häftet. (Engelsk text)

Säkerhetsrådets resolution 1973 (2011) antogs med anledning av det eskalerade våldet i Libyen då Muammar Khadaffi gav order till den libyska militären att attackera demonstranter. Resolution 1973(2011) hade två syften: att skydda civila och att upprätta en flygförbudszone över libyskt territorium.

Mandatet att skydda civila finns i resolutionens operativa paragraf 4 och lyder som följer:

“The Security Council ... [a]uthorizes Member States that have notified the Secretary-General, acting nationally or through regional organizations or arrangements, and acting in cooperation with the Secretary-General, to take all necessary measures, notwithstanding paragraph 9 of resolution 1970 (2011),

to protect civilians and civilian populated areas under threat of attack in the Libyan Arab Jamahiriya, including Benghazi, while excluding a foreign occupation force of any form on any part of Libyan territory, and requests the Member States concerned to inform the Secretary-General immediately of the measures they take pursuant to the authorization conferred by this paragraph which shall be immediately reported to the Security Council;

- a) Med stöd av vilken artikel i FN-stadgan har Säkerhetsrådet tagit sitt beslut i den operativa paragrafen 4 i resolutionen?

Det är främst NATO-länderna som har varit involverade i Libyen. NATO:s bombningar har helt klart bidragit till rebellernas seger. Enligt vissa uppgifter har NATO, förutom att tillhandahålla luftvärn i enlighet med säkerhetsrådets resolution, också tränat och försett rebellerna med vapen.

- b) Om det skulle visa sig stämna, så skulle ett sådant stöd troligen inte vara förenligt med resolution 1973. Finns det någon annan möjlighet att folkrättsligt rättfärdiga NATO:s agerande?
- c) Anta att ditt svar på fråga b besvaras nekande, har den libyska regimen då rätt att använda våld i självförsvar gentemot de länder som agerat folkrättstridigt?

Det libyska kriget är en väpnad konflikt mellan Libyens f.d. diktator Khadaffi och hans regeringsstyrkor å ena sidan och rebellerna å andra sidan. Flera rykten har spridits om hur det gick till när Khadaffi till slut greps och så småningom avled. Enligt flera källor hittade rebellerna honom sårad i ett avloppsrör med en gyllene revolver i handen. Revolvern togs ifrån honom vid gripande, och det verkade inte finnas tecken på våldsamt motstånd från Khadaffis sida.

- d) Anta att Khadaffi sköts av rebellerna vid gripandet efter att han försatts ur stridbart skick. Är då dödandet av Khadaffi förenligt med den internationella humanitära rätten? Libyen är bunden av 1949 års Genèvekonventioner samt tilläggsprotokollen I och II.

Avancerad nivå

På fördjupningsnivå finns större utrymme att gå mer på djupet avseende EU-rätten och internationella aspekter av de olika ämnena. Ett stort antal av fördjupningskurserna har ett tydligt EU-rättsligt/internationellt perspektiv. Listan nedan illustrerar utbudet av sådana kurser läsåret 2011/2012. Listan är kopplad till de olika grundkurserna – fakulteten tillhandahåller möjligheter att fördjupa sig EU-rättsligt och internationellt inom hela utbildningsområdet. Listan är inte uttömmande – inslag av EU-rätt och internationell rätt finns även på andra kurser!

T1A	Law and Philosophy Scandinavian Legal Thinking
T1B	Enforcement of EU Law
T2	Kommersiell avtalsrätt Konflikt och immaterialrättsligt intrång
T3A	Familjerätt i ett komparativt och EU-rättsligt perspektiv Individuell arbetsrätt
T3B	Comparative Company Law EC Competition and Procedure Law Företagsförvärv
T4A	Environmental Law in an International Context
T4B	Internationell beskattning European and International Tax Law – Direct Tax European and International Tax Law – Indirect Tax
T5A	European Moot Court Competition
T5B	International Criminal Law Ekonomisk brottslighet
T6A	European Private International Law Fördjupningskurs i allmän folkrätt: med tonvikt på internationellt våld och fredlig lösning av internationella tvister

	Human Rights Law State measures distorting competition
T6B	Comparative European Legal History Legal History of Minorities

Förutom dessa kurser har studenterna på juristprogrammet tillträde till kurserna på våra fyra internationella mastersprogram; Master in European Business Law, Master in International Human Rights Law, Master in Maritime Law och Master in European and International Tax Law. Särskilt med tanke på att studenten måste läsa kurser om 30 hp med tematisk koppling till examensarbetet, d.v.s. till ett visst ämnesområde, torde det vara i princip omöjligt för studenten att genomgå fördjupningsdelen av utbildningen utan att fördjupa sig EU-rättsligt och internationellt.

Vi skall också här framhålla att studenterna har goda möjligheter att ytterligare höja sin kompetens vad gäller internationella aspekter på juridiken genom utlandsstudier, se vidare under Mål 6.

Examensmål 4

För juristexamen ska studenten visa förmåga att systematiskt, kritiskt och självständigt identifiera, formulera och analysera frågeställningar samt planera och genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar.

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Hur vet vi att studenterna har hög kompetens med avseende på Mål 4?

Färdigheterna tränas och examineras systematiskt genom hela utbildningen. Alumner, studenter och examinators är eniga om att jurister utexaminerade i Lund har hög kompetens med avseende på Mål 4.

Systematiskt, kritiskt och självständigt identifiera, formulera och analysera frågeställningar

Alumnerna anger: nöjd; 7 och vikt: 9 (av 10)

Studenter på termin 9 anger: 2,3 (av 3)

Tillsammans med Mål 2 utgör Mål 4 fundamentet i en god juristutbildning. Utan dessa kompetenser är övriga kunskaper, färdigheter och förmågor mindre användbara i en yrkeskarriär som jurist. Kunskaper om juridiska ämnen och förmågan att systematiskt, kritiskt och självständigt identifiera, formulera och analysera komplicerade rättsliga frågeställningar tränas och examineras systematiskt genom hela utbildningen, såväl på grundnivå som på avancerad nivå.

Flertalet skrivningsfrågor vid skriftlig salstentamen går ut på att examinera Mål 4, i kombination med Mål 1 (och ytterligare lärandemål). För exempel på skrivningsuppgifter hänvisas till dem som lagts in under andra rubriker – de tjänar utmärkt som exempel även under denna rubrik.

Andra former av examination av detta mål är skriftliga inlämningsuppgifter och muntliga redovisningar och diskussioner på seminarier, examinationsformer som används såväl på grundnivå som på fördjupningsnivå.

Juristbarometerns resultat ger dock en viss grund för självkritik, även om vi i och för sig uppfattar att resultatet är klart godkänt; vi är uppenbarligen inte lika bra på att förklara för studenterna vad det är de gör, som vi är på att faktiskt hjälpa dem att utveckla kompetensen som sådan. Som antyds på flera ställen i denna självvärdering har vi anledning att fundera på hur vi inte bara tränar och examinerar målen som sådana utan också får studenterna att inse detta: Det är inte så att de ”bara” svarar på skrivningsfrågor, med hjälp av sina goda juridiska ämneskunskaper. De ägnar sig åt att systematiskt, självständigt och kritiskt identifiera, formulera och analysera rättsliga frågeställningar. Och att det faktum att de har goda kunskaper i juridiska ämnen *beror på* en kombination av Mål 1 och Mål 4.

Planera och genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar

Alumnerna anger: nöjd; 8 och vikt; 9 (av 10)

Studenter på termin 9 anger: 2,5 (av 3)

Grundnivå

”Givna tidsramar”, eller deadlines, förekommer på olika sätt i examinationen. Nedan anges endast moment som direkt ingår i examinationen på grundutbildningen.

T1	Projektarbete – rättegångsspel Inlämningsuppgift (PM)
----	--

	Kursuppgift (uppsats) + muntlig redovisning
T2	Seminarier, muntlig redovisning 2 projekt (PM), skriftlig redovisning + muntlig vid rättegångsspel Uppsats – för sent inlämnad = underkänd
T3	Seminarieövningar, muntlig redovisning
T4	Uppsats + muntlig redovisning
T5	Seminarier Hemtenta

Avancerad nivå

På motsvarande sätt är examinationen på fördjupningskurserna upplagd med seminarier där studenterna vid ett givet tillfälle skall genomföra en muntlig redovisning, skriftliga inlämningsuppgifter, hemtentamina och uppsatser som även redovisas muntligt.

Studenterna får således god träning i att genomföra uppgifter inom givna tidsramar. Denna träning har nu accentuerats ytterligare genom införandet av ett faktiskt tidskriterium för bedömning av examensarbetet.

Examensmål 5

För juristexamen ska studenten visa förmåga att arbeta såväl individuellt som i samverkan med andra.

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Hur vet vi att studenterna har hög kompetens med avseende på Mål 5?

Studenter som inte har god förmåga att arbeta självständigt torde knappast ha förutsättningar att klara sig igenom juristprogrammet.

Förmågan att samarbeta tränas och examineras genomgående under utbildningen, såväl på grundnivå som på avancerad nivå. Alumner och studenter är eniga om att jurister utexaminerade i Lund har hög kompetens med avseende på Mål 5. Det är visserligen ett begränsat antal studenter som deltar i de formella rättegångstävlingarna, men det kan konstateras att lag från juridiska fakulteten i Lund ofta klarar sig mycket bra, även i internationell konkurrens. Detta är naturligtvis i första hand en fråga om fördjupad kunskap, förmåga att analysera rättsliga problem och argumentationsförmåga. Men ett bra samarbete i gruppen är också en viktig faktor för framgång.

Arbeta individuellt

Juristbarometern mäter inte detta mål.

Vi konstaterar att den student som inte har god förmåga att arbeta individuellt saknar förutsättningar för att genomgå juristutbildningen med godkänt resultat. Även om examinationsformerna numera är betydligt varierade, utgörs examinationen särskilt på grundterminerna fortfarande till stor del av skriftlig salstentamen där studenten redovisar sina individuella kunskaper och förmågor. Denna examinationsform prövar bl.a. studentens förmåga att genom individuellt arbete skaffa sig och redovisa fördjupad kunskap om juridiska ämnen, och förmåga att självständigt analysera juridiska frågeställningar.

Arbeta i samverkan med andra

Alumnerna anger: nöjd; 7 och vikt; 7 (av 10)

Studenter på termin 9 anger: 2 (av 3)

Grundnivå

Grupparbeten genomförs på de flesta grundkurserna. Nedan anges endast moment som utgör examinationsmoment eller annars är obligatoriska moment på grundutbildningen (anges inom parentes).

T1	Projektarbete – rättegångsspel
T2	Rättsfallsseminarier Projekt (2 st) – rättegångsspel
T3	Seminarieövningar
T4	Grupppresentationer (seminarier, obligatorisk närvaro)
T5A	Seminarier (obligatorisk närvaro)
T5B	Grupppresentation (seminarier) Seminarier (obligatorisk närvaro)

I arbetslivet måste man kunna samarbeta med de kolleger som finns på arbetsplatsen. Samma princip råder på juristutbildningen i Lund. Studenterna får inte själva välja vem de skall grupparbeta med, utan gruppindelning görs av studieadministratören utifrån olika mer eller mindre slumpmässiga kriterier.

Den studentcentrerade miljön vid juridiska fakulteten i Lund, med eget välutrustat bibliotek, stimulerar till studier i grupp. Här finns t.ex. många bokningsbara grupprum av vilka flera är utrustade med uppkopplingsmöjligheter till storbildsskärm. Det kan visuellt konstateras att studenterna bedriver intensivt grupp- och annat arbete i alla utrymmen på fakulteten som erbjuder möjlighet till detta.

Avancerad nivå

På fördjupningsnivå är studentgrupperna mindre, vilket ger mer utrymme för individuella moment. Men även utrymmet för avancerade gruppuppgifter är motsvarande större. Träningen vad gäller att arbeta i samverkan med andra fortsätter således även på fördjupningsnivån. Förteckningen nedan avser att illustrera förekomsten av grupprojeckt på fördjupningskurser inom de olika ämnesområdena. Den är, i likhet med övriga sådana listor, inte uttömmande.

T1 JUFN02 Scandinavian Legal Thinking	Grupprojeckt
T2 JUBN03 Kommersiell avtalsrätt	Förhandlingsspel
T3A JUDN02 Företagsförvärv	Förhandlingsspel
T3B JUCN07-09 Praktisk process och tvistlösning, sociala dimensionen	Process- och tvistelösningsspel
T4A JUCN21 Environmental Law in an International Context	Seminarier
T4B JUDN09 Allmän företagsbeskattning	Seminarier
T5A JAEN05 European Moot Court Competition	Rättegångstävling
T5B JUEN09 Ekonomisk brottslighet	Gruppövningar och seminarier
T6A JUZN08 Praktisk Europaprocess	Rättegångstävling

Exempel:

En del av examinationen i kursen JUBN03 Kommersiell avtalsrätt är att studenterna genom förhandling utformar ett eget avtal. Här tränas således samarbete inom gruppen – utan gott samarbete inom gruppen blir det inget bra avtal – såväl som interaktion med andra grupper. Härutöver tränas bl.a. kunskap inom ämnesområdet (Mål 2), problemlösning och -analys samt argumentation (Mål 4) och kritisk reflektion (Mål 8) när parternas olika ståndpunkter ställs mot varandra.

Examensmål 6

För juristexamen ska studenten visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser i dialog med olika grupper.

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Hur vet vi att studenterna har hög kompetens med avseende på Mål 6?

Träning i muntlig och skriftlig framställning är ett särskilt bevakningsområde för fakultetens utbildningsnämnd, med avseende på såväl förekomst av sådana inslag som progression i utbildningen. Muntlig och skriftlig presentation tränas återkommande under utbildningen, på såväl grundnivå som på avancerad nivå. Kvaliteten på sådana prestationer är överlag hög enligt examinatorerna. Alumner och studenter synes vara något mer nöjda med den skriftliga träningen än med den muntliga. Det kan möjligen, delvis, relateras till att studenterna inte alltid uppfattar diskussioner och redovisningar på seminarier och övningstillfällen som ”träning i muntlig framställning”. Utrymmet för *individuella* muntliga presentationer är också mer begränsat på grundnivå – redovisningar sker ofta gruppvis.

”I internationella sammanhang” måste, enligt vår mening, förstås i belysning av att juristexamen är en svensk yrkesexamen. Inte desto mindre är det internationella inslaget viktigt. Minimnivån för den kompetens studenten måste uppnå för examen inkluderar gedigen kunskap om internationella rättsförhållanden samt viss språklig träning, såväl muntlig som skriftlig. Detta leder, enligt vår mening, till att den utexaminerade har tillräcklig förmåga att redogöra och diskutera även på annat språk. Särskilt med tanke på att studenterna ger relativt låga omdömen för utbildningen i detta avseende finns dock anledning att fundera över hur denna del av utbildningen kan utvecklas, se dock den vidare analysen nedan. Studenterna har härutöver mycket goda möjligheter att skaffa sig betydligt högre kompetens i detta avseende genom att delta i internationella kurser eller internationellt studentutbyte, möjligheter som en stor del av studenterna tar.

Studenterna får god träning i att kommunicera med olika grupper, även om de flesta – men inte alla – av dessa ”grupper” är olika konstellationer av juriststudenter eller jurister.

I nationella sammanhang muntligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser

Alumnerna anger: nöjd; 6 och vikt; 9 (av 10)

Studenter på termin 9 anger: 1,7 (av 10)

Grundnivå

På grundnivå sker den muntliga presentationen och diskussionen ofta i samband med gruppredovisning på seminarier och andra övningar. Många av dessa moment är upplagda så att varje student skall redovisa någon eller några gånger på kursen. Några exempel:

- Individuell redovisning av uppsatser, projekt och PM förekommer på flera kurser.
- Under rättegångsspel får studenten en uppgift som skall redovisas.
- Liknande arrangemang förekommer under tvärgruppsredovisningar, där varje student har ansvar för att redovisa något moment för studiekamraterna i en mindre grupp.
- På flera grundkurser förs anteckningar om vem i studentgruppen som redovisar, och kontroll av att alla redovisar någon gång.

Mer direkt examination av muntliga moment (utöver obligatoriskt genomförande) sker på termin 1 och 6. Redovisningarna på T1B kan påverka betyget på kursen. Rättshistoria på T6B examineras muntligt.

En mer informell form av träning i presentation och diskussion, som kanske ofta glöms bort, är studenternas förberedelser inför seminarier, grupparbeten med övningsfrågor etc. Sådana undervisningsmo-

ment, som förekommer på i stort sett alla kurser (eftersom ju seminarieformen med aktiva grupppresentationen förutsätter förberedelse och kunskapsinhämtning i grupp) skall inte underskattas även om de inte sker under direkt ledning av en lärare.

Avancerad nivå

På fördjupningsnivå finns större utrymme för såväl individuell framställning som diskussion utanför grupparbetsramar. Större delen av fördjupningskurserna är till stor del upplagda som seminariekurser där studenterna förbereder och genomför presentationer och deltagande i diskussioner på givna eller självvalda ämnen. Examinering av uppsatser behandlas ofta på seminarier med individuell redovisning av den egna uppsatsen och opposition och diskussion om någon annan students uppsats.

I examinationen av examensarbetet ingår ett obligatoriskt examinationsseminarium där uppsatsen presenteras och en student har i uppgift att vara opponent.

Muntlig redovisning och diskussion förekommer i hög grad genom hela utbildningen. Det är fakultetens – lärarnas – uppfattning att studenterna normalt håller mycket hög kvalitet med avseende på denna kompetens; högre än vad alumner och studenter anger i barometern enligt ovan. En anledning till skillnaden i uppfattning kan vara att den muntliga framställningen normalt inte direkt fokuserar på eller betygssätts med avseende på framställningstekniken (det förekommer dock, och har förekommit, inslag av träning i retorik, se t.ex. JUZN09 Juridisk argumentation)). En ytterligare anledning kan vara att "skylten" sällan kommer upp med avseende på dessa undervisnings- och examinationsmoment; det är inte alltid det betonas att seminarier, gruppövningsuppgifter och andra muntliga undervisningsmoment inte bara utgör träning i juridiska kunskaper och analys, utan också utgör träning i muntlig framställning och diskussion.

I nationella sammanhang skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser

Alumnerna anger: nöjd; 7 och vikt; 9 (av 10)

Studenter på termin 9 anger: 2,2 (av 3)

Examination genom individuella skriftliga inlämningsuppgifter, på grundnivå och avancerad nivå, redovisas ovan under Mål 1 Vetenskaplig grund och insikt i aktuell forskning. När omläggningen av utbildningen når termin 6, VT 2013, införs härutöver en 15 hp kandidatuppsats som avslutning på grundnivån på juristprogrammet i Lund.

Examensarbetet är det största skriftliga tränings – och examinationsmomentet på juristprogrammet. Det är vår uppfattning att examensarbetena visar att det absoluta flertalet studenter har god förmåga att skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser.

I internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser

Juristbarometern mäter "Kommunicera juridik på engelska"

Alumnerna anger: nöjd; 3 och vikt; 5 (av 10)

Studenter på termin 9 anger: 1 (av 3)

En fråga som först måste diskuteras är vad som, beträffande utbildning i juridik, avses med "internationella sammanhang". Juristutbildningen är inte en språkutbildning. Målet kan således inte tolkas som att vi skulle ha ett omfattande ansvar att erbjuda studenterna omfattande träning i andra språk. Att den nationella juridiken kontinuerligt genom utbildningen sätts in i sitt europeiska och internationella sammanhang redovisas under Mål 3. I dessa sammanhang tränas och examineras studenten naturligtvis också i att "klart redogöra för och diskutera sina slutsatser", se redovisningen ovan. *Fakulteten vill framhålla att denna aspekt av "internationella sammanhang..." är betydligt viktigare på en juristut-*

bildning än ren träning i framställning på annat språk. Våra studenter har mycket goda kunskaper om internationella aspekter på de olika ämnena, vilket gör att de har nödvändiga – och goda – förutsättningar att förstå och delta i den internationella diskussionen. Om sådana kunskaper saknas spelar det mindre roll, för målets uppfyllande, att studenten har utomordentligt goda språkkunskaper. Flertalet studenter *har* dessutom så goda språkkunskaper att de utmärkt väl kan delta i den internationella diskussionen även på andra språk.

Med detta inte sagt att engelskspråkiga inslag inte bör förekomma på utbildningen, tvärtom. Viktiga inslag i träningen av detta mål är såväl kursmaterial på annat språk som att faktiskt kommunicera med jurister från andra länder.

Grundnivå

På grundnivå förekommer några inslag som ger studenterna möjlighet att träna sina juridiska språkkunskaper.

Engelskspråkig kurslitteratur förekommer på följande kurser (ytterligare material kan förekomma i artikelkompendier m.m., inventeringen tar utgångspunkt i vad som är synligt på kurshemsidorna)

T1	Lärobok, artiklar
T2	Seminariematerial
T3B	Kompendium, seminariematerial
T4B	Artikel
T5B	Artiklar, rättsfall
T6A	Lärobok
T6C	Lärobok

På termin 3 hålls en föreläsning med grupparbetsredovisningar med engelskspråkig lärare.

På termin 5 hålls en föreläsning med engelskspråkig lärare.

Även i skriftlig examination krävs språkkunskaper:

Exempel: T6A tentamen HT 2011

Delar av frågan är på engelska. Se under Mål 3.

Fördjupningsnivå

Under läsåret 2011-2012 erbjuds 17 fördjupningskurser på engelska. (Under 2011 har vi *ca 100 inkommande gäststudenter* som läser en eller två terminer vid vår fakultet inom ramen för våra utbytesprogram.) Härutöver har studenterna på juristprogrammet möjlighet att följa kurserna på mastersprogrammen. HT 2011 gick *ca 85 svenska studenter* någon engelskspråkig kurs på avancerad nivå.

De engelskspråkiga kurser som ges riktar sig till en internationell studentgrupp. De behandlar följdriktigt ämnesområden som är relevanta i internationella sammanhang. Studenter som genomgår dessa kurser får således ytterligare träning i att såväl muntligt som skriftligt sätta juridiken i sitt internationella sammanhang, och examineras på sina färdigheter härvidlag.

På engelskspråkiga kurser måste studenterna av naturliga skäl kommunicera såväl muntligt som skriftligt på engelska. Kurserna innehåller grupparbeten och muntliga redovisningar såväl som olika typer av skriftlig examination – hemtentor, PM, uppsatser, skrivningar e.d., där förmågan att klart redovisa och diskutera examineras.

Flertalet av de svenskspråkiga fördjupningskurserna har kursmaterial på engelska, i form av kurslitteratur, artiklar, rättsfallsmaterial etc.

De senare årens uppföljningar ger vid handen att cirka 25 % av examensarbetena på juristprogrammet i Lund skrivs på engelska (mastersprogrammen oräknade).

För *samtliga* examensarbeten gäller att de skall ha en sammanfattning på annat språk. Om uppsatsen är på svenska är det vanligast att sammanfattningen görs på engelska.

Juridiska fakulteten i Lund har vidare utbytesavtal och andra typer av samarbeten med ett stort antal universitet i olika länder. Våra studenter erbjuds goda möjligheter att studera utomlands en period. Under 2011 har *ca 100 studenter* från juridiska fakulteten i Lund studerat en eller två terminer vid ett utländskt universitet, inom ramen för våra utbytesprogram.

Nämnas skall också att juridiska fakulteten i Lund varje sommar sedan ett antal år tar emot "Suffolk Summer School" från Suffolk Law University, Boston, USA. Suffolk Summer School arrangeras av Suffolk Law University vid juridiska fakulteten i Lund, som amerikanska kurser och i huvudsak för amerikanska studenter med amerikanska lärare. De senare åren har *ca 50* amerikanska studenter deltagit. Några svenska lärare deltar varje år, och kurserna är öppna för *ett 10-tal svenska studenter*.

Sammantaget tar flertalet av våra studenter åtminstone någon kurs på annat språk än svenska. Flertalet utexaminerade studenter från juridiska fakulteten i Lund har god eller mycket god förmåga att muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser i internationella sammanhang, och även redskap (språkkunskaper inom ämnet) att kommunicera denna kompetens på engelska. Det är knappast möjligt att genomgå utbildningen utan att skaffa sig grundläggande juridisk språkkompetens på annat språk än svenska, och möjligheterna att skaffa sig mycket god sådan kompetens är stora. De låga siffrorna i Juristbarometern speglar visserligen att studenter och alumner efterfrågar mer träning i detta avseende, något som vi kommer att ta fasta på i det fortsatta kvalitetsarbetet. Men enligt vår bedömning speglar det delvis de svarandes *osäkerhet* vad gäller att genomföra presentationer på annat språk, inte deras faktiska *avsaknad* av kompetensen ifråga. Det är inte självklart att en svensk yrkesutbildning i juridik skall innehålla så omfattande moment av presentation på annat språk att den utexaminerade inte bara har kompetensen utan också känner sig trygg i utövandet av den.

I dialog med olika grupper.

Juristbarometern mäter inte detta mål. Däremot har tidigare alumn-undersökningar, i annan regi, givit för handen att lärandemålet "presentation för lekmän" är relativt viktigt i arbetslivet och att man uppfattat träningen under juristutbildningen som blygsam.

Grundnivå

Studenterna får kontinuerlig träning i att samarbeta och kommunicera med olika människor. Grupparbeten förekommer på de flesta kurser, såväl på grundnivå som på avancerad nivå. Studenterna delas in i nya grupper för varje ny kurs. Som ovan framhållits får de inte själva välja vem de skall samarbeta med, utan gruppindelningen görs av kursadministrationen. Studenterna har således god träning i att redogöra för och diskutera med olika typer av människor.

På många kurser, på såväl grundnivå som fördjupningsnivå, förekommer praktikerinslag. Inte bara i form av praktikerföreläsningar utan även i form av seminarier, förhandlingsspel, rättegångsspel eller andra situationer där studenterna skall redovisa och diskutera sina slutsatser i dialog med praktikerna, vilka måste sägas utgöra en annan grupp än juriststudenter.

På termin 5 förekommer ett obligatoriskt praktikmoment, där studenterna är ute på en arbetsplats med juridisk verksamhet. Här ges tillfälle till kommunikation utanför universitetsmiljön, också med andra än jurister.

Det förekommer examinationsmoment där förmågan att kommunicera med andra än jurister tränas:

Exempel: T 5B Hemtentamen VT11, omtentamen (även under Mål 1)

Din uppgift är att problematisera och diskutera den praktiska tillämpningen av asperationsprincipen enligt svensk rätt. Du ska utforma Ditt svar som ett sakligt debattinlägg i en seriös dagstidning. Inlägget ska ta ställning för eller emot en reform av det svenska systemet. Argumentera antingen för de ändringar, som Du vill införa, eller förklara varför det svenska systemet är tillfredsställande som det nu är. Ge inlägget en lämplig – gärna slagkraftig – rubrik. Det ingår även i uppgiften att förklara hur systemet fungerar idag vid påföljdsbestämningen av flerfaldig brottslighet. För denna uppgift ska Du bortse från förändring av tidigare utdömd påföljd som exempelvis sker efter återfall i brott under prövotiden för villkorlig dom. 2

Du bör tänka på följande punkter vid författandet av inlägget:

– **Inlägget adresserar inte bara jurister och måste skrivas på ett språk som är begripligt för allmänheten.** Hänvisningar till lagrum ska göras endast om dessa är välmotiverade.

– Använd de ”bestraffningsideologier”, som diskuteras i läroboken (Jareborg/Zila), som hållpunkter i argumentationen.

– Det ligger i debattinläggens natur att fotnoter inte ska användas. Om det är nödvändigt att hänvisa till en bestämd källa ska detta göras i löptexten.

– Poäng ges för en korrekt och begriplig beskrivning av gällande rätt, språket i allmänhet och argumentationens kvalitet. Argumentationen får vara polemisk utan att vara osaklig.

Diskussioner pågår om att införa mer explicita utbildningsmoment även på grundnivå där studenterna får genomföra presentationer för icke-jurister. Exempelvis kunde studenter på straffrättskursen gå ut på gymnasieskolor och redogöra för något aktuellt straffrättsligt problem. Ännu har detta dock, tyvärr, inte kommit längre än till diskussionsstadiet.

Avancerad nivå

Praktikerinslagen är fler och mer utvecklade på fördjupningsnivå. Här blir också dialogen mer utvecklad eftersom studentgrupperna är mindre.

Studenterna har möjlighet att göra en praktikkurs – en möjlighet som många utnyttjar – där de under en halv eller hel termin (högst 15 hp får användas för juristexamen) får erfarenhet från en arbetsplats och de möjligheter till dialog med olika grupper som detta ger.

Flera fördjupningskurser är fristående kurser eller ges i samarbete med andra institutioner. Exempel på en sådan kurs är JUBN14 *Kollektiv arbetsrätt*, som ges för juriststudenter och studenter på PA-programmet. På dessa kurser måste ”redogörelser för och diskussion om slutsatser” anpassas till att studenterna på kursen har olika utbildningsbakgrund.

De studenter som läser kurser på annat språk än svenska, vid Lundafakulteten eller utomlands, får utöver den internationella kompetensen även träning i att diskutera med och redogöra för studenter, lärare och ofta praktiker från andra kulturer och rättskulturer. I vissa avseenden kan detta också jämföras med att kommunicera med icke-jurister.

Fakulteten stöder vidare att studenterna läser kurser på andra institutioner, särskilt kurser i ”andra ämnen som har betydelse för de juridiska kunskaperna” – sådana kurser kan, i viss omfattning, ingå i juristexamen. Även här gäller att dialogen måste anpassas till att studenterna på kursen har olika bakgrund.

Studenterna, och det absoluta flertalet utexaminerade, är mycket duktiga med avseende på att kommunicera också med människor som inte besitter samma kunskaper som de själva. Några exempel på hur detta kommer till konkret uttryck:

- Många studenter arbetar som studentlärare, för studenter på lägre kurser eller som datalärare. T.ex. sköts större delen av kontakterna med studenterna på våra närkurser av studentlärare.

- På Juridikens dag, ett årligen återkommande arrangemang öppet för allmänheten, genomförs rättegångsspel för och med intresserade ungdomar. Spelen leds av studentlärare under överinseende av en domare.
- Studenter medverkar i de informationsaktiviteter som anordnas inför gymnasieelevernas ansökningar till högskolan.
- Juristjouren är en institution som drivs av juriststudenter, dit allmänheten kan vända sig för att få hjälp med enklare juridiska problem (och hänvisningar om vart man kan vända sig i mer komplicerade frågor).
- Fakultetsambassadörerna är en studentförening vid Lunds universitet som ägnar sig åt breddad rekrytering till högre utbildning. De åker ut till ett antal gymnasieskolor som har låg andel studenter som går vidare till högre utbildning, och pratar om hur det är att läsa på universitet. Fakultetsambassadörerna startade som en förening på Juridiska fakulteten och har så småningom utvidgats för att omfatta flera fakulteter vid Lunds universitet.

Del 1

Examensmål 7

För juristexamen ska studenten visa förmåga att inom området göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga och samhällsliga frågor, såsom de mänskliga rättigheterna och etiska aspekter.

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Juristbarometern mäter endast ”etiska bedömningar”

Alumnerna anger: nöjd; 5 och vikt; 7 (av 10)

Studenter på termin 9 anger: 1.3 (av 3)

Som ovan konstaterats berör Mål 3, 7 och 8 likartade aspekter av juristutbildningen. Det är knappast möjligt att förstå rättens roll i samhället utan att sätta frågan i ett vetenskapligt och samhällsligt perspektiv, eller att göra detta utan ett kritiskt förhållningssätt. Det gör också att framställningen glider en del, och riskerar att bli delvis överlappande, mellan dessa olika mål.

Hur vet vi att studenterna har hög kompetens med avseende på Mål 7?

Som ovan framförts beslutade juridiska fakultetsstyrelsen i samband med införandet av Bolognaformen att alla kurser skall innehålla mål ur samtliga tre grupper av lärandemål; kunskap och förståelse, färdigheter och förmåga samt värderingar och förhållningssätt. Det innebär att något inslag av ”kritiskt perspektiv” skall finnas på samtliga kurser. Som visas i redogörelsen nedan ingår också sådana inslag *de facto* i alla kurser, såväl på grundnivå som på avancerad nivå, och förekommer även som examinerande moment. Det är vår uppfattning att utbildningen håller hög kvalitet med avseende på detta mål.

Detta är dock ytterligare ett område där läraren inte alltid sätter etikett på aktiviteten. Skall det etiska perspektivet eller samhällsperspektivet lyftas fram för att det bidrar till studentens kunskap och förståelse inom rättsområdet, eller skall det studeras som exempel på ”etiskt perspektiv”?

Grundnivå

T1A: Uppfattningar om rättigheter och etiska aspekter på rätten är grundläggande moment i kursen ”Introduktion till juridiken och allmän rättslära”. Några exempel från schemat:

Övning: Rättigheter

Övning: Rätt och samarbete (hur rättsordningen får människor att samarbeta, illustrerat med ett spelteoretiskt experiment där studenterna får uppleva skillnaden mellan samarbete i ett rättslöst tillstånd och samarbete i rättsordning)

Föreläsning: Rättsstaten (värdet av att den offentliga makten utövas med regler, förutsebarhet, värdet av att den offentliga makten är underordnad regler)

Föreläsning: Genus

Övning: Likabehandling och genus

Föreläsning: Rättvisa I (formell och materiell rättvisa, att behandla lika fall lika, instrumentella och intrinsikala värden, konsekvensetik och pliktetik)

Föreläsning: Rättvisa II (konsekvensetikens grunder, invändningar mot konsekvensetik)

Föreläsning: Rättvisa III (är moral något objektivt eller subjektivt?)

Övning: Grundläggande värden i skatterätten

Övning: Grundläggande värden i miljörätten.

T1B: Kunskap om fri- och rättigheter är en del av kursens kunskapsinnehåll. Seminarier tar upp bl.a. genusperspektiv, mångfaldsaspekter och mänskliga rättigheter. Konstitutionell rätt har nära koppling till statsvetenskap (andra vetenskaper, rättens roll etc).

T2: Liksom för juridiken i allmänhet har Allmän förmögenhetsrätt i mycket hög grad sin grund i samhällseliga frågor. Juridikens roll är att skapa strukturer för hur de samhällseliga frågorna kan hanteras. För att göra detta måste man ha förståelse för vilka intressen och avvägningar mellan dessa, etiska överväganden, grundläggande principer om mänskliga rättigheter etc. som behöver få utrymme i strukturen. Det går inte att förstå t.ex. avtalslagen utan att föra in diskussionen på dessa frågor. Vad gäller vetenskap gäller samma sak. Det går inte att förstå immaterialrättsliga frågor utan att förstå de bakomliggande vetenskaperna. Rättsfallseminarierna berör olika sådana perspektivfrågor.

T3A: Här behandlas ekonomi och juridik. Corporate Governance. Etiska aspekter på företagsverksamhet och mänskliga rättigheter behandlas.

T3B: Familjerätt, arbetsrätt och socialförsäkringsrätt ger goda tillfällen att komma in på frågor om mänskliga rättigheter och genusperspektiv, liksom frågor om dessa rättsområdens centrala samhällseliga och ekonomiska betydelse. Kursen innehåller flera föreläsningar och seminarieövningar med sådana kopplingar, och det handlar om ett genomgående tema för kursen. Kursen ger också anledning till diskussioner om välfärdsstaten och dess utformning i Sverige och i EU. Det handlar exempelvis om rätten till social trygghet och hälso- och sjukvård i ett integrerat Europa med fokus på fri rörlighet.

T4: Vetenskapliga och samhällseliga frågor av många olika slag tas upp på seminarier och övningar. (Perspektiv hållbar utveckling och naturvetenskapliga inslag på seminarier i miljörett, t.o.m. HT 2011 på T3, fr.o.m. VT 2012 på T4).

T5A: Mänskliga rättigheter behandlas naturligtvis på kursen i processrätt. Kursen tar också ett rättsutvecklingsperspektiv. Etiska aspekter: Offentlig rättsskipning eller privat? Kan/bör man ha en samisk domstol, muslimska skiljedomsribunaler?

T5B: Här förekommer bl.a. kriminologiska och kriminalpolitiska aspekter på straffrätten och genusperspektiv, på föreläsningar och seminarier.

T6A: Det internationella perspektivet innebär i sig att rätten studeras i ett samhällsperspektiv: Varför gör man på ett sätt i ett land, och på ett helt annat sätt i ett annat land? Varför vill några stater ha en internationell överenskommelse medan andra kraftfullt motsätter sig det?

T6B: Grundläggande vetenskaps- och samhällsperspektiv; rättsutvecklingsperspektivet sätter samhällsfrågor i fokus. Mänskliga rättigheters historia.

Exempel: T1B Seminarieuppgift HT 2011

Uppgift 1

Frikyrkopastorn Åke Green åtalades i januari 2004 för hets mot folkgrupp (16 kap. 8 § brottsbalken [BrB]) för en predikan han höll i Borgholm 2003. Målet prövades i Kalmar tingsrätt och Göta hovrätt, vars domar bifogas. Högsta domstolen meddelade prövningstillstånd och målet avgjordes i slutet av november 2005. Även denna dom bifogas. Fallet aktualiserar frågor om skyddet för religionsfriheten enligt svensk rätt. Läs domarna och den bifogade artikeln av Håkan Strömberg samt förbered följande frågor som utgångspunkt för seminariet:

- a) Vilka var parter i målet, vad yrkades och på vilka grunder?
- b) Vad var tingsrättens domslut och vilka var skälen för avgörandet?
- c) Vad var hovrättens domslut och vilka var skälen för avgörandet?
- d) Var i regeringsformen respektive Europakonventionen regleras religionsfriheten och vad innebär denna? Vad skyddas? Hur starkt är skyddet?
- e) Hur förhåller sig religionsfriheten till yttrandefriheten angående religiösa yttranden?
- f) I Högsta domstolens dom omtalas begreppet *margin of appreciation* med hänvisning till bl.a. Europadomstolens dom den 4 december 2003 i målet Gündüz mot Turkiet, p. 37, Reports of judgements and decisions 2003-XI s. 229. Leta fram den aktuella domen på Europadomstolens sökportal (www.echr.coe.int/echr/en/hudoc/description/), läs det

som är relevant just för *margin of appreciation* och förklara vad begreppet innebär i det aktuella sammanhanget.

- g) Är Högsta domstolens dom rimlig? Ta ställning själv och argumentera för din ståndpunkt!

Exempel: Termin 3B Dugga, 2011

3. Nämn två grundläggande mänskliga rättigheter i regeringsformen eller i den europeiska konventionen om de grundläggande fri- och rättigheterna som får betydelse i arbetsrätten.
4. När föreligger föreningsrättskränkning från arbetsgivarens sida? Ange även lagrum.

Exempel: T5B VT 2011

Ekelöf/Edelstam/Pauli skrev i den senaste upplagan av *Rättegång V* (2011) följande (s. 134-135):
Anta att förhørsledaren tror sig ha funnit gärningsmannen utan att bevisningen ännu har den styrka som avses med uttrycket "skäligen misstänkt". Till en början kan förhørsledaren då förhöra personen utan att delge honom misstanke. Skulle denna bli "skälig" under förhöret skall förhørsledaren genast meddela detta (RB 23:18 st. 1 p. 1). Men anta att beviskravet "skälig misstanke" uppnås först genom den fortsatta utredningen under mellantiden. Om man ser till ordalydelsen i 23:18 RB ("då han hörs") skulle en förhørsledare kunna vänta till nästa förhör med att delge misstanken. Lagen uppställer inte något krav på att detta senare förhör skall hållas så snart skälig misstanke uppstått. Det innebär att förhørsledaren skulle kunna vänta med sin underrättelse tills utredningen är praktiskt taget slutförd. Att tillämpa lagen på detta sätt kan dock inte vara lämpligt. En sådan tillämpning torde heller inte vara i överensstämmelse med skyldigheten att, enligt Europakonventionen art. 6 p. 3(a), "utan dröjsmål" underrätta den misstänkte om "grunden för anklagelsen för honom.

Anser Du att författarnas slutsatser – understrukna i citatet ovan – är riktiga? Diskutera!

Exempel: T6B muntlig tentamen

Tentamen i rättshistoria innehåller ett flertal frågor rörande mänskliga rättigheter och etiska perspektiv.

Avancerad nivå

Några exempel på fördjupningskurser som har tydliga inslag av samhällsfrågor, etiska aspekter och mänskliga rättigheter:

JUCN05-7 Familj och arbete i balans. Barns och föräldrars grundläggande rättigheter

JUEN07 Konflikt och kontrakt

JUEN03 Sexualitet, samhällelig kontroll och straffrätt

JUFN09 State Measures Distorting Competition

JUFN10 Fördjupningskurs i allmän folkrätt: med tonvikt på internationellt våld och fredlig lösning av internationella tvister

JAMR27 Human Rights Law

Studenterna får således riktiga tillfällen att träna detta mål, och det examineras också. Särskilt på många fördjupningskurser är det en viktig del av kursen och examinationen.

Del 1

Examensmål 8

För juristexamen ska studenten visa förmåga till ett självständigt och kritiskt förhållningssätt gentemot rättssystemet.

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Alumnerna anger: nöjd; 6 och vikt; 7

Studenter på termin 9 anger: 1.8

Som ovan konstaterats berör Mål 3, 7 och 8 likartade aspekter av juristutbildningen. Det är knappast möjligt att förstå rättens roll i samhället utan att sätta frågan i ett vetenskapligt och samhällsligt perspektiv, eller att göra detta utan ett kritiskt förhållningssätt. Det gör också att framställningen glider en del, och riskerar att bli delvis överlappande, mellan dessa olika mål.

Hur vet vi att studenterna har hög kompetens med avseende på Mål 8?

En fråga är vad man avser med ”självständigt kritiskt tänkande”. Det kan vara att man analyserar rätten ur något perspektiv, för att t.ex. finna argument eller bedöma rättsreglernas konsekvenser för konsumenter, jägare eller företag. Olika metoder för lagtolkning måste utgöra inslag av ”kritiskt tänkande” – vilka metoder man väljer kan påverka hur man uppfattar det möjliga utfallet i ett mål (- och vad domstolen kommer fram till). Det kan också vara en analys av vad domstolen kommit fram till och varför man anser att det är fel (eller rätt). Här finns inte utrymme för någon mer utförlig diskussion om vilka typer av frågor som lämpligast bör placeras under detta mål.

Något inslag av ”kritiskt perspektiv” finns alltså på samtliga kurser på juristprogrammet. De förekommer även som examinerande moment. Det är vår uppfattning att utbildningen håller hög kvalitet med avseende på detta mål.

Detta är dock ytterligare ett område där läraren inte alltid sätter etikett på aktiviteten. Skall ”självständigt kritiskt tänkande” lyftas fram för att det bidrar till studentens kunskap och förståelse inom rättsområdet, eller skall det lyftas som ett självständigt ändamål?

Grundnivå

Många studenter kommer till juristutbildningen med en förväntning om att få lära sig vad som är ”rätt”. Denna inställning förstärktes av den traditionella formen av ”juridisk introduktionskurs” där studenterna fick lära sig ”korrekta svar” på grundläggande rättsliga, främst civilrättsliga, frågor. Det skämtades om att ”aldrig kunde man så mycket juridik som efter Jiken”.

Vid omläggningen av juristprogrammet har kursen i Allmän rättslära flyttats till termin 1, bl.a. i syfte att studenterna redan från början skall träna självständigt kritiskt tänkande. Här förekommer som sagt diskussioner om grundläggande rättsliga principer, rättigheter och värderingar, men också metoder för lagtolkning och argumentationsanalys etc. Undervisningen bedrivs i stor utsträckning i små grupper, ner till ca 15 deltagare, för att ge förutsättningar för och se till att alla är delaktiga.

Det visar sig också, när de nya studentgrupperna går vidare till nya terminer, att de har ett mer självständigt kritiskt förhållningssätt till rätten än vad tidigare studentgrupper haft. De efterfrågar, i högre grad än tidigare studentkullar, goda argument och välgrundad diskussion snarare än ”rätt svar” som slutsatser i analysen. Detta ligger helt i linje med den utveckling som Juridiska fakulteten i Lund arbetar för alltsedan Bolognareformen, och som ju även ligger till grund för lärandemålen för juristexamen. Men vi konstaterar att det numera inte enbart är statliga mål eller en fakultetspolicy som är drivande för utvecklingen, utan alltså även studenterna själva.

Moment där studenten får träna självständigt kritiskt tänkande ingår som sagt i samtliga kurser. Utöver vad som ovan sagts om termin 1 och i redogörelsen för övriga relevanta mål väljer vi att illustrera detta med några seminarie-/examinationsuppgifter.

Exempel: T1B Seminarieuppgift HT 2011

Läs utdraget rapporten till Grundlagsutredningen, Regeringsformen ur ett könsperspektiv av Lenita Freidenvall (SOU 2007:67 s. 60-77), och fundera på följande:

- a) Anser du att det är viktigt att valsystem är konstruerade så att de främjar representation från så många olika grupper som möjligt i samhället?
- b) Vilka andra intressen anser du att bra valsystem bör främja?
- c) Anser du att det svenska valsystemet bör ändras så att någon eller några gruppers inflytande främjas mer än nu? I så fall vilken eller vilka grupper och på vilket sätt?
- d) Anser du att valsystemet bör ändras på något annat sätt?

Exempel: (tidigare T3, Seminarieuppgift HT 2011), T4A VT 2012

MÖD 2006-11-09 M9983-04 Tillstånd till enskild avloppsanläggning (skiljaktig mening)

Seminariets syfte:

En kritisk analys av och diskussion om olika tolknings- och tillämpningsperspektiv i rättstillämpningen: Hur påverkas miljöbalkens räckvidd och begränsningar för att förhindra att människor och miljö utsätts för störningar utöver vad som är hälsosamt och långsiktigt hållbart, beroende på vilka utgångspunkter rättstillämparen tar?

Instruktioner

Vi skall undersöka hur majoriteten respektive minoriteten resonerar vid rättstillämpningen:

- Vilka regler och principer används?
- Hur tolkas reglerna och principerna?
- Hur bedömer och värderar domstolen fakta i målet?
- Vilka argument läggs till grund för bedömningen?
- Hur resonerar domstolen i avvägningsfrågorna?
- Skyddas människors hälsa och miljön i sådan utsträckning att det kan sägas vara långsiktigt hållbart, även med avseende på kommande generationer?

Under seminariet: Gemensam diskussion. Du skall vara förberedd på att redogöra för rättsfallet och att ge förslag till svar på, och diskutera, frågorna.

Exempel: T5A, tentamen VT 2011

- Frågan är ställd så att studenten måste analysera frågan ur olika intressenters perspektiv, d.v.s. den ger utrymme för reflektion över rimliga argument och rättens möjligheter och begränsningar med avseende på olika intressen.

Fråga 4

- a) Du är advokat. En av dina klienter, Per Blomsterberg, kommer till dig och ber om råd. Per hyr en lokal i en hyresfastighet som ägs av Louise Husgren och i lokalen bedriver Per en rörelse (blomsteraffär). Lagret i källaren till hans blomsteraffär har blivit översvämmat, och varor för uppskattningsvis mellan 500 000 och 1 500 000 kr har förstörts. Det exakta beloppet är svårt att beräkna och beror på svårbedömbara faktorer som förväntad handelsvinst m.m. Översvämningen sammanföll i tiden med att fastighetsägaren, Louise Husgren, lät några hantverkare utföra reparationer i olika delar av husets vattenledningssystem. Per Blomsterberg är övertygad om att det finns ett samband mellan arbetena och läckan, eller att Louise Husgren i vart fall inte underhållit ledningarna ordentligt, medan Louise Husgren kastar fram en idé om att Per Blomsterberg säkert har låtit en vattenkran stå öppen. Du tar kontakt med Louise Husgrens advokat, men positionerna är låsta. Du skriver nu en stämningsansökan. Vilka typer av talan kan du väcka? Vad talar för och emot de olika alternativen?
- b) Du är nu ombud för motparten, Louise Husgren, och förbereder dig inför huvudförhandlingen. Du har bestritt att din klient varit vårdslös och orsakat skadan. I din slutplädering tänker du säga något om vem som har bevisbördan när det gäller orsaken till översvämningen och vilket beviskrav som skall gälla. Vad bör du tänka på i din argumentation? Hur förbereder du dig på att bemöta motpartens tänkbara argumentation i denna del? Vilken bedömning räknar du med att domstolen kan komma att göra?

c) Nu är du rättens ordförande vid huvudförhandlingen. Du inser att det än så länge är oklart om rätten kommer att finna att svaranden varit vårdslös och orsakat skadan. Samtidigt börjar du oroa dig för hur vårdslöheten skall bedömas om skadan beror på dåligt underhåll av ledningarna. Kan det i så fall bli fråga om strikt ansvar, undrar du för dig själv. Du hör käreombudet tala om att stränga krav måste ställas på den som hyr ut ett hus där det finns vattenledningar, men hittills har ombudet inte uttryckligen sagt något om strikt ansvar. Vilket utrymme har du och dina meddomare för att finna tillämpliga rättsregler? Bör du på något sätt involvera parterna och deras ombud i finandet av dessa rättsregler, och i så fall hur?

Avancerad nivå

Det är på avancerad nivå som studenterna verkligen får rikliga tillfällen att träna detta mål, och det examineras också. Här förekommer förhandlings- och rättegångsspel där studenterna får träna argumentation ur olika parter synvinklar, kurser med tydliga komparativa inslag där studenterna studerar hur faktiska problem löses på olika sätt i olika rättsordningar och samhällskulturer, rättsteoretiska kurser där det kritiska perspektivet är genomgående, tematiska kurser där flera juridiska ämnen integreras så att studenterna får tillfälle att studera interaktionen mellan olika områden, rättshistoriska kurser med rättsutvecklingsperspektiv och så vidare. Avancerad nivå innebär bl.a. fördjupad träning i att förstå hur rätten fungerar i olika avseenden, vilket är svårt att åstadkomma utan ett kritiskt perspektiv och ett självständigt förhållningssätt.

Några exempel på fördjupningskurser som har tydliga inslag av ett kritiskt förhållningssätt:

JUBN02 Skadestånd- och försäkringsrätt
JUE03 Sexualitet, Samhällelig kontroll och straffrätt
JUE07 Konflikt och kontrakt
JUFN05 Legal History of Minorities
JUFN02 Scandinavian Legal Thinking
JUFN15 Law and Religion
JUFN17 Global Legal Culture
JUZ02 Kön och Rätt

Del 2

Syftet med den andra delen av självvärderingen är att redovisa de förutsättningar som har en påtaglig betydelse för utbildningens resultat. En sådan förutsättning är den lärarresurs som används i den utvärderade utbildningen. Därför bör lärosätena i självvärderingen redovisa uppgifter om lärarkompetens och lärarkapacitet samt analysera dessa uppgifter i relation till antal studenter och de mål som gäller för den aktuella examen. Lärosätena har också möjlighet att redovisa och analysera relevanta uppgifter om studenternas förutsättningar och argumentera för hur detta kan ha påverkat utbildningens resultat.

Del 2

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Fakulteten strävar efter att öka den forskningskompetenta lärarpersonalen. Målsättningen har länge varit att fakulteten ska ha 40 disputerade lärare med anställning vid fakulteten och med en fördelning på 12 – 15 professorer och 25 – 28 lektorer som riktmärke.

För närvarande finns 47 disputerade lärare med anställning vid fakulteten (samtliga examina). Anställningarna fördelar sig på 14 professorer, 2 seniorprofessorer, 29 universitetslektorer varav 13 docenter samt 2 postdoktorer. Sju av docenterna har ansökt om att bli befordrade till professorer. Om dessa ansökningar blir framgångsrika innebär det att förhållandet mellan antalet professorer och lektorer kommer att förändras kraftigt.

Härutöver bidrar gästprofessorer, ca 25 doktorander och 5 adjunkter till undervisningen. Fakultetens policy är att tillsvidareanställda lärare skall vara disputerade. För närvarande finns endast en tillsvidareanställd lärare som inte är disputerad (denna adjunkt – som har flera publikationer, delvis av forskningskaraktär – har gedigen ämneskompetens och är en mycket uppskattad lärare som två gånger tilldelats studenternas pedagogiska pris).

Utöver dessa personer, som är mer fast knutna till fakulteten, bidrar ett stort antal gästlärare till utbildningen. Det kan röra sig om forskare med särskild kompetens eller praktiker med erfarenhet från det aktuella rättsområdet. (Flera av dem har för övrigt disputerat vid juridiska fakulteten i Lund). Det är knappast möjligt att här räkna upp namn på alla, eller ens alla kategorier av, gästlärare – det är domare, åklagare och advokater, myndighetspersoner av olika kategorier och inriktningar, företagsjurister, nationella och internationella forskarkollegor och många andra. Dessa gästlärarinslag finns på i stort sett alla kurser, på grund- och avancerad nivå. Sammantaget bidrar de med mycket viktiga kvalitetshöjande inslag i utbildningen, i de olika avseenden de tillför olika typer av kompetens. Sett till den totala undervisningsvolymen bidrar de dock, av förklarliga skäl, med en mindre del.

Med avseende på *lärandemålets innehåll* anser vi att lärarna har mycket god kompetens, och att kapaciteten att uppfylla dem är väl tillgodosedd. Vi anser också att lärarresursen är tillräcklig för att vi skall kunna erbjuda studenterna tillräcklig träning för att de skall kunna *uppnå hög kvalitet* med avseende på lärandemålen. Däremot inser vi att undervisningsmoment för vissa lärandemål är tämligen arbetsintensiva ur lärarsynpunkt. Vi skulle t.ex. vilja kunna erbjuda mer träning i individuell muntlig och skriftlig framställning, och överlag arbeta i mindre grupper så att den individuella studenten får större plats, även på grundnivå. Vi arbetar utifrån policyn att rena föreläsningar gärna kan ske i helgrupp, för att därigenom få mer utrymme för arbete i mindre grupper. Storföreläsningar möter ofta kritik från studenterna, men i de (många olika) sammanhang vi har tillfälle att diskutera frågan inser de att det är ett bra sätt att hantera resursbristen. Vi ser mycket fram emot utvecklingen den närmaste tiden, med större ekonomisk tilldelning till utbildningen. De ökade resurserna kommer att läggas på kvalitetshöjande åtgärder, t.ex. ökad lärartäthet för att möjliggöra mer arbetsintensiva examinationsmoment och större fokus på den individuella studenten.

En fråga som ofta sätts i fokus idag är ”lärartimmar per student”. Vi menar att den frågan är lite fel ställd. Vi skulle, med våra ekonomiska och personella resurser, kunna erbjuda studenten ett betydligt större antal ”lärartimmar per student” om vi lade om en del av undervisningen till storföreläsningar. Det handlar minst lika mycket om kvaliteten i kontakttimmarna och, vad gäller de olika lärandemålen, som sagt också att olika mål är olika resurskrävande.

När det gäller den ämnesmässiga kompetensen har vi vissa luckor, främst inom processrätt. Professorn är en framgångsrik forskare vilket innebär att det blir mindre utrymme för undervisning på grundnivå. Domare, vik. lektorer och doktorander bidrar till att fylla luckorna.

Del 2

Antal helårsstudenter

Redovisa antal helårsstudenter i den aktuella utbildningen. Redovisningsperioden ska överensstämma med den period som har valts för redovisning av lärarkompetens och lärarkapacitet.

Antal helårsstudenter i aktuell utbildning

Läsår 2011	Antal
Helårsstudenter	1190

Del 2

Studenternas förutsättningar

Här ges möjlighet att redovisa och analysera relevanta uppgifter om studenternas förutsättningar och argumentera för hur detta kan ha påverkat utbildningens resultat.

Del 3

Andra förhållanden

Här kan lärosätet redovisa fakta om de självständiga arbeten som ingår i respektive utbildning, till exempel:

1. Hur många högskolepoäng det självständiga arbetet omfattar.
2. Under vilken termin det självständiga arbetet vanligen genomförs.
3. Om studenterna vanligen arbetar ensamma eller i grupp och i så fall hur många studenter som vanligtvis ingår i gruppen.
4. Enligt vilken tidplan och enligt vilka tidsnormer utför studenterna examensarbetet (från kursstart till registrering i LADOK)? Hur länge tillåts studenter som inte uppnår godkänt skriva om och komplettera etc efter planerad examinationstid?

Här ges möjlighet att redovisa andra förhållanden som kan vara särskilt betydelsefulla för att bedöma den aktuella utbildningen och som inte har redovisats tidigare i självvärderingen. Det kan till exempel vara lokala mål, utbildningens profil eller hur stor andel studenter som läser kurser i huvudområdet i program respektive som fristående kurs.

1. Det självständiga arbetet omfattar 30 hp.
2. Arbetet utförs vanligen under termin 9.
3. Examensarbete i grupp förekommer i princip inte. Det är dock tillåtet, under förutsättning att handledaren godkänner det och att de individuella prestationerna kan identifieras.
4. Fr.o.m. HV 2011 har juridiska fakulteten i Lund infört betygskriterier med ett tidskriterium, innebärande det påverkar betyget om arbetet inte utförs inom avsatt tid, d.v.s. 20 veckor. Detta gällde alltså inte tidigare. Många studenter blev klara på en termin, men det förekom fall av avsevärd tidsutdräkt.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Lärarkompetens och lärarkapacitet	Anställningsinriktning Professionskompetens						
Akademisk titel/akademisk examen		Anställningens omfattning vid lärosätet (% av heltid)	Undervisning på grundnivå (% av heltid)	Undervisning avancerad nivå (% av heltid)	Tid för forskning vid lärosätet (% av heltid)	Namn	Kommentar
Professor	Allmän rättslära	100%	0%	40%	20%	Christian Dahlman	Ordförande i nämnden för utbildning på forskarnivå 40 %
Docent	Allmän rättslära	75%	0%	25%	50%	Uta Bindreiter	
Jur. dr.	Allmän rättslära	100%	20%	5%	75%	David Reidhav	
Jur. dr.	Allmän rättslära	100%	50%	0%	50%	Lena Wahlberg	Externfinansierad forskning
Professor	Civilrätt	100%	13%	12%	75%	Ann Numhauser-Henning	
Professor	Civilrätt, Arbetsrätt	100%	0%	0%	100%	Birgitta Nyström	Externfinansierad anställning, FAS
Professor	Civilrätt	80%	0%	30%	50%	Hans Henrik Lidgard	
Professor	Civilrätt, Handelsrätt	100%	0%	25%	75%	Per Samuelsson	
Professor	Civilrätt	100%	10%	25%	25%	Eva Ryrstedt	Ordförande i nämnden för grund- och avancerad nivå 40%.
Professor	Civilrätt	100%	20%	10%	0%	Katarina Olsson	Studierektor 70 %.
Professor	Civilrätt	100%	10%	20%	60%	Torsten Sandström	
Docent	Civilrätt	100%	15%	10%	75%	Mia Rönmar	Externfinansierad forskning
Docent	Civilrätt	100%	100%	0%	0%	Niklas Arvidsson	
Jur. dr.	Civilrätt		75%	25%	0%	Eva Lindell-Frantz	
Jur. dr.	Civilrätt	100%	75%	25%	0%	Ola Svensson	
Jur. dr.	Civilrätt	100%	40%	10%	50%	Per Norberg	

Jur. dr.	Civilrätt	100%	10%	15%	75%	Jenny Julén Votinius	
Jur. dr.	Civilrätt	100%	25%	0%	75%	Sacharias Votinius	
Jur. dr.	Civilrätt	100%	0%	12%	88%	Leila Brännström	
Jur. dr.	Civilrätt	100%	50%	50%	0%	Sanna Wolk	Fr.o.m. 1/9 2011
Adjunkt	Civilrätt EU-rätt	100%	50%	50%	0%	Henrik Norinder	
Docent	EU-rätt	100%	0%	30%	50%	Xavier Groussot	Studierektor 20 %.
Jur. dr.	EU-rätt	20%	0%	20%	0%	Jörgen Hettne	
Professor	Folkrätt	100%	0%	20%	40%	Gregor Noll	Prodekan 40 %
Professor	Internationell och komparativ rätt	100%	12,5 0%	12,5 0%	75%	Michael Bogdan	
Docent	Internationell rätt	100%	10%	20%	70%	Ulf Linderfalk	Externfinansierad forskning
Jur. dr.	Internationell rätt, folkrätt, mänskliga rättigheter	100%	25%	50%	0%	Karol Nowak	Tjänstledig 90 % t.o.m. 31/8 2011
Jur. dr.	Internationell rätt, sjörätt	100%	0%	100%	0%	Abhinayan Basu Bal	
Professor	Offentlig rätt	100%	0%	50%	50%	Lars-Göran Malmberg	Tjänstledig fr.o.m. 1/9 2011
Professor	Offentlig rätt	100%	30%	0%	30%	Annika Nilsson	Biträdande prefekt 40 %.
Docent	Offentlig rätt	100 %	20%	30%	50%	Titti Mattsson	Externfinansierad forskning
Docent	Offentlig rätt, Kon- stitutionell rätt	100%	5%	45%	50%	Bengt Lundell	
Docent	Offentlig rätt, Kon- stitutionell rätt	100%	100%	15%	0%	Vilhelm Persson	
Jur. dr.	Offentlig rätt, Kon- stitutionell rätt	100%	10%	10%	80%	Henrik Wenander	
Professor	Finansrätt	100%	0%	20%	10%	Christina Moëll	Dekan 70 %
Docent	Offentlig rätt, Skat- terätt	100%	10%	10%	0%	Mats Tjernberg	Prefekt 80 %
Docent	Offentlig rätt, Skat- terätt	100%	0%	15%	85%	Maria Hilling	
Jur. dr.	Offentlig rätt, Skat- terätt	50%	50%	0%	0%	Lars Pelin	
Professor	Processrätt	100%	20%	20%	60%	Peter Westberg	Externfinansierad

							forskning
Professor Seniorprofessor	Straffrätt	100% 30%	0% 0%	50% 100%	50% 0%	Per Ole Träskman	Seniorprofessor fr.o.m. juli 2011.
Docent	Straffrätt	100%	20%	10%	50%	Ulrika Andersson	Studierektor 20 %, externfinansierad forskning
Docent	Straffrätt	100%		25%	75%	Heléne Örnemark-Hansen	
Jur. dr.	Straffrätt	100%	45%	5%	50%	Christoffer Wong	
Jur. dr.	Straffrätt	100%	50%	50%	0%	Sverker Jönsson	
Seniorprofessor	Rättshistoria	25%				Kjell-Åke Modéer	
Docent	Rättshistoria	100%	50%	50%	0%	Per Nilsén	
Jur. dr.	Rättshistoria	100%	40%	60%	0%	Christian Häthén	
Jur. dr.	Rättshistoria	100%	20%	0%	80%	Elsa Trolle Önnerfors	